

въ турско време. На единъ по-високъ стадий на развитие читалищата могат не само пасивно, но и активно да регулиратъ тая инициатива, да взематъ въ ржцетъ си успѣшното и организирано използване на повечето културни проявления.

За да отговорятъ, обаче, както на своитѣ чисто просвѣтителни задачи, така и на другитѣ по-широки роли, които българскитѣ условия въ повечето села и градове имъ налагатъ, трѣбва читалищата да се поставятъ материално и организационно по-добре. А туй е невъзможно, ако, чрезъ едно съюзяване на читалищата, не се успѣе да се въздействува върху много условия у насъ, които прѣчатъ за нормалното имъ развитие.

Идеята за съюзяване не е нова. Намираме я загатната и въ една статия на г. Т. Ив. Мумджиевъ, напечатана въ Годишника на Т.-Пазарджишкото читалище „Виделина“ отъ 1901 год. Той е билъ тогава неговъ председателъ. Но идеята бѣ особено живо подета въ печата презъ настоящата година. Тя е назрѣла за осъществение, защото и нуждата отъ читалищно съюзяване е станала належаща. И наистина, отъ една страна съюзяването е обхванало почти всички други дружества у насъ: кредитни, поминъчни, спортни, професионални; а отъ друга, то е единствениятъ пжтъ за да се добератъ читалищата до едно сжществено подобрене на своята участъ. Отговаряйки на тая назрѣла и належаща нужда, ние, по-случай петдесетгодишнината на най-старото читалище въ България — „Зора“ въ гр. Сливенъ — се конституирахме въ комитетъ, който взема инициативата и се натѣрба съ осъществението на читалищното съюзяване.

Съчувственото посрѣщане на нашата инициатива отъ всички страни показва, че наврѣдъ чувствуватъ необходимостта отъ по-скорошно съюзяване на читалищата. И, действително, то носи такива предимства и ползи, че ще бжде престѣпно да отлагаме повече осъществението му. Читалищата трѣбва да бждатъ часъ по-скоро поставени на висотата си, тѣ трѣбва стѣпка по-рано да заематъ своето важно мѣсто въ културно-просвѣтителното дѣло на страната. България трѣбва да бжде опасана отъ гжста читалищна мрежа; не само всѣки градъ и градче, но и всѣко село да притежава по едно такова огнище, въ което интелигенция и народъ да се взаимно просвѣтяватъ, забавляватъ, възпитаватъ. А такъвъ подеъмъ на читалищата не може се доби, ако тѣ продължаватъ да живѣятъ днешния разединенъ и слабъ животъ, ако не си подадатъ ржка, за да образуватъ обща организация и си извоюватъ съ задружни усилия по-добри условия за сжществувание. Ние не вѣрваме да се намѣри читалище, което да не съзнава голѣмитѣ ползи отъ сдружаването и да не се притече съ готовност на нашия позивъ. Не е излишно за всѣки случай да изтъкнемъ на кратко, какво може да се придобие отъ единъ читалищенъ съюзъ:

1. Може да се издействува по законодателенъ редъ по-добро субсидиране на читалищата отъ общинитѣ;
2. Да се ходатайствува предъ държава и окржия за по-голѣми помощи, които да се разпредѣлятъ;
3. Издействуване разни фискални облегчения;
4. Нѣкои привилегии за съюзенитѣ читалища, а може би и за членоветѣ имъ;
5. Читалищата ще си иматъ силенъ застѣпникъ въ лицето на съюза при всички случаи и ходатайства;

¹⁾ Прилагаме къмъ настоящия позивъ протоколъ № 1 — по образуването на комитета.